

Vključevanje informacijsko- komunikacijske tehnologije v delo šolske knjižnice

Including information-communication technology into the school library work

> Nevenka Mandelj

Izvleček

Hitro razvijajoča se informacijska družba 21. stoletja prinaša vedno nove izzive. Če želi izpolnjevati poslanstvo sodobne šolske knjižnice, mora knjižničar skozi vseživljenjsko učenje razvijati tudi svoje e-kompetence. Pričujoči članek prinaša odgovore na vprašanja: kako prepoznati ustrezno spletno orodje za delo v šolski knjižnici, na kaj je treba biti pozoren pri izbiri spletnega orodja, kako izbrano orodje olajša oz. izboljša posamezne faze projektnega dela.

Ključne besede

spletna orodja, Pinterest, GlogsterEdu, IKT-grižljaji, eTwinning projekti

UDK 004:027.8

Abstract

Rapid development of the information society in the 21st Century brings new challenges. If the librarians want to fulfil the mission of a modern school library, they have to develop their own e-competences through lifelong learning. The article provides answers to the questions: how to identify an appropriate web-based tool for school library work, what should librarians look out for when choosing a web tool, how such a tool improves each stage of the project work.

Keywords

web tools, Pinterest, GlogsterEdu, ICT snack, eTwinning projects

Uvod

Namen tega članka je preprost: med obotavljajočimi se knjižničarji/uporabniki spletnega okolja zbuditi radovednost, željo po pogostejšem vključevanju informacijsko-komunikacijske tehnologije v svoje delo. Pred časom sem za projekt oblikovala geslo *Vrata v knjižnico – vrata v svet*. Še vedno se mi zdi, da pove veliko. Še bolj pogumno moramo odpreti vrata naših knjižnic, spustiti svet noter, z vsemi prednostmi in primanjkljaji, še bolj pogumno mu moramo tudi stopiti naproti, mu ponuditi zaklade in modrosti, ki jih prinašajo knjižni in elektronski viri.

Tudi drugi namen je preprost. Želim si še več možnosti sodelovanja s kolegi, ki jih delo z IKT-jem veseli. Želim si, da bi šolski knjižničarji še bolj pogumno stopili na plan in širši javnosti pokazali, kaj vse se za vrati šolskih knjižnic dogaja.

Moje pisanje je doseglo svoj namen, če je le kdo v njem našel idejo, navdih, izziv ali pobudo.

1 Kako prepoznati ustrezno spletno orodje za delo v šolski knjižnici

Ko pregledujem spletne strani in iščem kaj novega, zanimivega, uporabnega, kaj, kar bi mi prišlo prav pri delu v šolski knjižnici, ugotavljam, da je nabor najrazličnejših

Slika 1: Spletna stran SlideRocket (Vir: <http://www.slidrocket.com/>.)

Slika 2: Spletna stran Prezi (Vir: <http://prezi.com/>.)

spletnih orodij in aplikacij iz dneva v dan obsežnejši. Če sem še včeraj prisegala na predstavitve PowerPoint, danes za neko predstavitev veliko raje uporabim SlideRocket, GlogsterEdu ali Prezi.

S pomočjo spletne strani SlideRocket lahko izdelamo zanimive predstavitve. Vanje lahko ugnezdimo fotografije, grafike, animacije, videoposnetke, vložke flash, vtičnike, tabele, grafikone, lahko izberemo med kopico prehodov in premikov besedil in še veliko več.

Na spletni strani Prezi najdemo prezentacijsko aplikacijo, ki namesto tradicionalnih slidov uporablja elegantne premike. Pisave, slike, videoposnetke in preostale multimedijske objekte združujemo skupaj v skupine in definiramo poti med njimi, kakor bo predstavitev potekala.

Pri odločanju, katero orodje bo za določeno aktivnost najustreznejše, si pomagam s tremi preprostimi vprašanji:

1. Ali bo izbrano orodje izboljšalo mojo trenutno delovno prakso?
2. Bo prineslo kaj novega?
3. Bo ustrezalo nalogi, ki ji je namenjeno?

Ne samo da spletno orodje ali aplikacija prinaša oz. dodaja moji ustaljeni praksi kaj novega, biti mora vsaj tako uporabno kot orodje, ki ga nadomešča. Prihraniti mi mora čas. Včasih je tudi raba svinčnika in papirja boljša izbira

kot raba spletnega orodja, ki nam jemlje čas, energijo, za povrh pa še onemogoča doseganje zastavljenih ciljev. Zato je pomembno, da za določeno delo izberemo najprimernejše orodje. Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije zaradi nje same se mi zdi, milo rečeno, nesmiselna.

Dejstvo je tudi, da različna orodja ustrezajo različnim uporabnikom. Kolegica bo za postavitev nekega spletnega dnevnika izbrala Blogger, druga Wordpress (<http://wordpress.org/>), tretjo navdušuje Weebly (<http://www.weebly.com/>). Mimogrede, menda je tudi Kidblog (<http://kidblog.org/home/>) dobra izbira. Ker od učencev ne zahteva nobenih osebnih informacij, ker ima učitelj administrativen nadzor nad učenčevim blogom in računom, ker z določenim geslom lahko vključi starše itd. Vredno, da se preizkusi. Če nam neko orodje ne pomaga, izberimo pač drugega.

2 Na kaj biti pozoren pri izbiri spletnega orodja

Na tem mestu si je res pametno vzeti nekaj minut in dobro premisliti oz. se prepričati, kaj nam orodje nudi:

- Spletno orodje naj bo funkcionalno in preprosto za uporabo.
- Dosegljivo naj bo čim več ljudem (učiteljem, učencem, staršem idr.).
- Zame je pomembno, da je orodje brezplačno.
- Želim, da je prosto dostopno, da se končni izdelek lahko prenese oz. prestavi v druga okolja.
- Naj bo prilagodljivo in uporabno za čim več različnih dejavnosti.
- Prijazno naj bo do virov oz. orodij, ki jih že uporabljamo.
- Dobro je, da ima funkcijo vdelane kode (embed funkcijo), s katero ga lahko delimo z drugimi.
- Orodje oz. aplikacija naj bo dostopna od koder koli in s katere koli napravo.
- Dobro je, da v delo z določenim orodjem ali aplikacijo lahko povabim druge udeležence.

Želje so morda visokoteče. Izbira je tolikšna, da se mimogrede odločiš napačno. Malo verjetno je tudi, da ena aplikacija izpolni vse želje. Zato se mi zdi še bolj pomembno, da šolski knjižničarji sodelujemo, si izmenjujemo izkušnje, ki jih imamo s posameznimi orodji oz. aplikacijami. Vsak, ki se ukvarja z mladimi, ima glede na svoj stil poučevanja, tehnike dela in dostop do opreme nabor orodij, s katerim uspešneje opravlja svoje pedagoško poslanstvo.

3 IKT-grizljaji

Pri delu sem začutila željo, da bi znanja o spletnih orodjih, ki sem jih pridobivala v neformalnem izobraževanju, ponudila tudi svojim, iz različnih razlogov oklevajočim, kolegom. Pri tem je pomembno, da premagajo predsodke, kot so: delo z IKT-jem mi vzame preveč časa, kaj pa, če ne bom znal nadaljevati, kaj pa, če ne bo povezave z internetom, bojim se, da bi se izkazal nesposoben ipd.

Lanskega aprila sem tako začela izvajati IKT-grizljaje, kar pomeni, da enkrat na mesec določim datum in čas, ko v računalnici kolegom predstavim določeno orodje. Do zdaj imam izkušnje, da se je zbrala skupinica okrog 12 učiteljic, ki jih je tema pritegnila. Pregrizle smo se skozi orodja za izdelavo miselnih vzorcev, si ogledale GlogsterEdu, na zadnjem srečanju pa sem jim na svoji Pinterest tabli pokazala spletne strani, kjer je zbranega veliko gradiva za PP-predstavitve. Dogajanje na IKT-grizljajih sem vsakič predstavila tudi na blogu, ki sem ga začela pisati kot del naloge spletnega izobraževanja Exploiting WEB 2.0v okviru izobraževalnih dogodkov, ki potekajo na portalu eTwinning. Spoznanja, povezana z IKT-grizljaji, sem strnila v izjave prav in narobe:

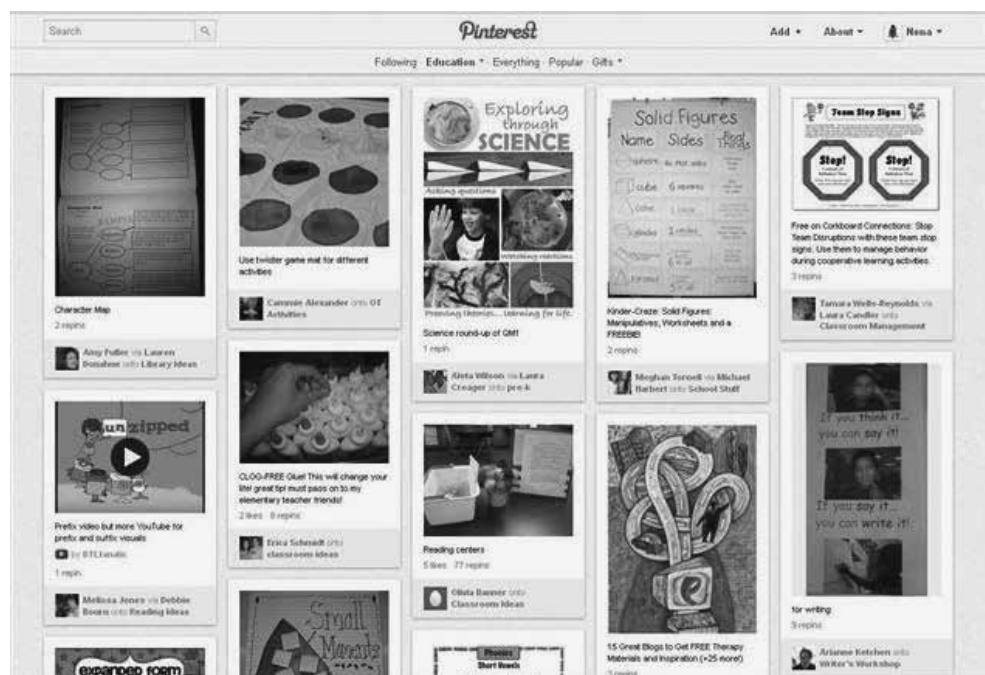
Prav:

- predstaviti orodje učiteljem glede na razred oz. glede na potrebe, ki jih imajo,
- osredotočiti se je treba na pouk in delo z učenci,
- dovoliti, da sodelavci izrazijo svoje strahove in bojazni o uporabi IKT-ja,
- dati kolegom čas, da se seznanijo z orodjem in ga uporabijo pri svojem delu,
- seznaniti učitelje s kolegi, ki določena orodja že uporabljajo (izmenjava idej izkušenj, podpora itd.),
- slediti učiteljem, kako jim gre, in jih spodbujati.

Narobe:

- predstaviti določeno orodje vsem učiteljem in pričakovati, da ga bodo uporabljali v enakem stilu,
- osredotočiti se na orodje,
- omaloževati učitelje, ki so zadržani do uporabe IKT-ja pri svojem delu,
- pokazati orodje in pričakovati, da ga bodo učitelji začeli uporabljati že zato, ker ga pač poznajo,
- pustiti jih pri delu same,
- pričakovati, da bo učitelj po enkratni izkušnji samostojno uporabljal IKT.

4 Dvoje spletnih okolij, ki sta mi v zadnjem času pritegnili največ pozornosti oz. zakaj se mi zdi zanimiv Pinterest in kako mi v knjižnici pride prav GlogsterEdu

Slika 3: Spletna stran Pinterest – družbeno omrežje, ki uporabnikom omogoča ustvarjanje in upravljanje vseh vrst tematskih zbirk slik. (Vir: <http://pinterest.com/>.)

Pinterest je trenutno eno najhitreje rastočih socialnih omrežij na spletu. To je, preprosto povedano, virtualna tabla, kamor shranjuješ in deliš stvari, ki so ti všeč. Podobno kot Diigo ali Delicious ali Scoop.it, le da Pinterest temelji na slikah. Seveda se lahko povežeš z ljudmi, ki imajo podobne interese, in slediš njihovim objavam. In kje je tukaj uporabnost za šolsko knjižnico?

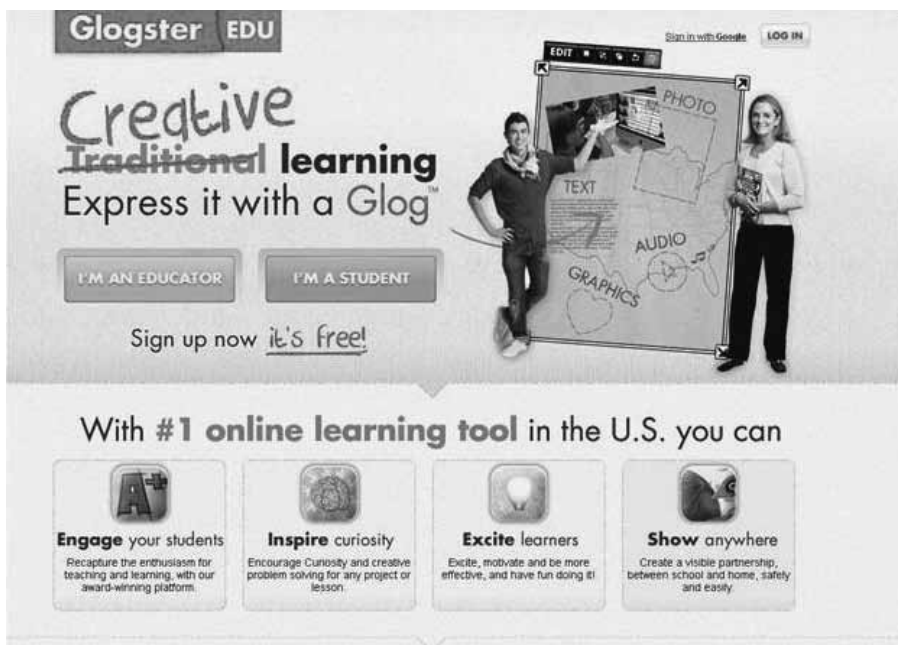
- Naj navedem nekaj praktičnih primerov, kako sem si organizirala nekatere table:
- Tablo, ki sem jo poimenovala S knjigo na počitnice, sem uporabila za prikaz knjižnih naslovnih novih knjig, primernih za lažje in zahtevnejše počitniško branje. Izkoristil sem vizualno moč Pinteresta, da sem pritegnila pozornost bralcev.
- Na tablo z naslovom ICT Course, Malta 2012 sem pripela vse, kar je povezano z mojim letošnjim poletnim izobraževanjem na Malti.
- Imam tablo – Kul spletne strani – kamor “pripenjam” spletne strani, ki zbudijo mojo pozornost, pa jih v poplavi vsega mogočega ne bi rada izgubila.
- School Library je tabla, na kateri kot šolska knjižničarka promoviram knjižnično dejavnost.
- Pa tabla Librarian Club: Mladi knjižničarji, ki je šele dobro ugledala luč sveta, bo pa zaživela ob interesni dejavnosti knjižničarskem krožku.
- Imenovala sem 5 od 28 tabel, ki predstavljajo mojo poklicno in osebno plat življenja. Omejitev tako rekoč ni.

Kreiramo lahko torej različne bralne sezname, predstavljamo knjižnične aktivnosti, spodbujamo mlade k branju, zbiramo bralna gradiva za starše, vodimo projekte, se vključujemo v ožje in širše družbeno okolje itd.

Še trije temeljni nasveti, da je uspeh zagotovljen:

1. Vedno poskusim pripeti/pinati z izvirne spletne strani, da je res pripeta objava na blogu, ne celoten blog. Obenem se torej izogibam “repinu”.

2. Ne izjavljam: Našla sem na Pinterestu. Povem, kdo je zaslužen za posredovanje določene informacije. *V redu, priznam, da me kdaj še vedno zanese.*
3. Trudim se biti natančna pri opisovanju tabel. *Pravzaprav še vedno ne dovolj. Na začetku, ker pač Pinteresta nisem dovolj dobro poznala in se mi je zdelo imenitno uporabiti kako sočno besedno igro, kot denimo hamsi, njamsi. Pozneje pa sem kolebala med rabo angleščine in slovenščine.*

Slika 4: Spletna stran GlogsterEdu (Vir: <http://edu.glogster.com/>.)

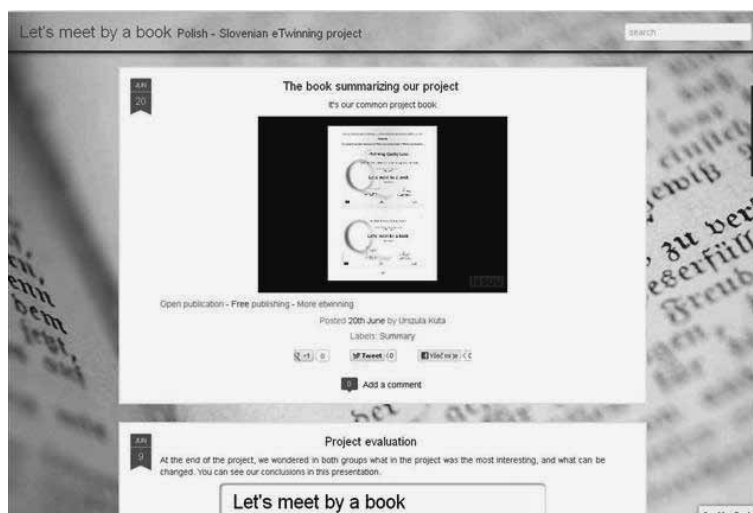
Na eni mojih Pinterest tabel Web Tools je pripeta tudi stran, ki predstavlja **Glogster Edu**. To je uveljavljena izobraževalna platforma, na kateri lahko ustvarjalno izražamo svoje znanje in spretnosti. Ustvarjamo gloge – spletne multimedijски plakate, ki vključujejo besedila, slike, videoposnetke, zvoke, risbe in še več. Luč sveta je aplikacija ugledala leta 2007 in uporabnike mimogrede zasvojila. Že čez dve leti so lansirali še Glogster Edu, varno učno okolje za učitelje in učence. Kot zanimivost: danes je v aplikaciji registriranih 740.941 učiteljev, 8.264.854 učečih, izdelanih je 10.749.492 glogov, od tega sem jih sama izdelala 9.

V kakšnih primerih ga lahko uporabimo? Naštela bom konkretne situacije, v katerih sem se odločila za rabo tega interaktivnega plakata. Prvi glog nosi naslov Kako naj izdelam glog. Zbrala sem torej podatke, kako glog oblikovati. Na drugem glogu sem zbrala odmeve na kulturno prireditev v šoli, tretji je predstavil šolsko recitatorsko skupino in njen uspeh na regijskem srečanju recitatorjev. Na naslednjem so člani knjižničarskega krožka objavili svoje grafite, zopet na novem smo predstavili naš projekt. Interaktivni plakat sem uporabila tako za predstavitev projekta IKT-grizljaji kot tudi za promoviranje bralne značke za odrasle Mi beremo. Torej lahko privlačno pripovedujemo, kaj se je ali pa kaj se bo dogajalo v naši šolski knjižnici.

5 Nekatera spletna orodja, aplikacije in portali, uporabljeni pri dveh projektih

Na voljo imamo torej mnogoštevilna orodja in aplikacije, ki pa so vredni le, če jih smiselno vključimo v naše delo. Uporabimo jih tako, da so nam v pomoč, nam prihranijo čas, omogočijo, da navežemo stike z šolami po svetu. Šolska knjižnica OŠ Litija že nekaj let sodeluje v različnih aktivnostih, ki jih omogoča varno evropsko šolsko spletno okolje eTwinning. V to skupnost je trenutno vključenih 172.631 evropskih učiteljev, 93.782 šol, 23.799 najrazličnejših aktivnih projektov.

S člani knjižničarskega krožka smo v šolskem letu 2011/12 sodelovali s poljskimi, češkimi in slovaškimi učiteljicami in učenci. Kot temeljne spretnosti smo krepili sposobnosti branja in razumevanja sporočil v vseh oblikah, uporabljali različno tehnologijo in razvijali informacijske spretnosti.

Slika 5: Spletna stran bloga Let`s meet by a book, za katero smo tako poljski kot slovenski udeleženci dobili nacionalni znak kakovosti. (Vir: <http://letsmeetbyabook.blogspot.com/>.)

V spodnjo razpredelnico so vpisana nekatera spletna orodja, ki smo jih uporabljali v posameznih fazah projektov.

Preglednica 1: Spletna orodja

Projektna faza	Let`s meet by a book	Travel Broadens the Mind Potovanja širijo obzorja
Zagon projekta	eTwinning Desktop, e-mail	eTwinning Desktop
Načrtovanje	e-pošta	Google Drive
Izvedba	Blogger, Skype, Slidrocket, PhotoShow, Movie Maker, VuVox, Pinterest, Smilebox...	Blogger, vseh 125 orodij, ki so zbrana na blogu
Zaključek oz. evalvacija	ISSUU, Prezi, GlogsterEdu	Projekt je še aktiven.

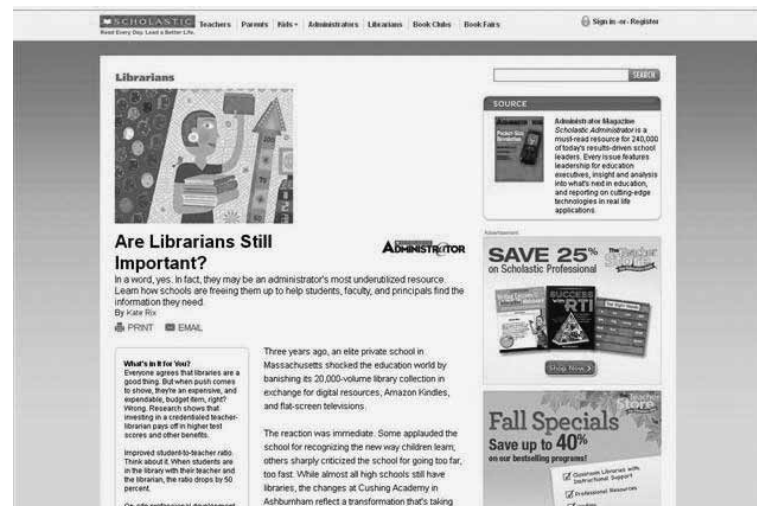
Slika 6: Spletna stran eTwinning projekta Travel Broadens the Mind oz. Potovanja širijo obzorja, ki je še aktiven. (Vir: <http://travel-broadens-slov.blogspot.com/>.)

Če je bil bil projekt Let`s meet by a book hrana za dušo, je bil projekt Potovanja širijo obzorja zagotovo hrana za možgane. Do julija 2012 smo sodelujoči med drugim preverili, uporabili in predstavili 125 različnih programov, aplikacij in spletnih orodij. Ker je bilo delo res naporno, smo na koncu ostale samo tri skupine: slovaška, poljska in naša slovenska. Ni me sram priznati, da capljam precej za preostalima dvema

kolegicama, ker vem, koliko novih znanj in spretnosti je vloženi. Da časa sploh ne omenjam. Če si boste ogledali ta blog, sem prepričana, da se boste strinjali z menoj.

Sklep

Na spletni strani <http://www.scholastic.com> je bil 30. avgusta letos objavljen članek z naslovom: Are Librarians Still Important? Pripoveduje o tem, kako je pred tremi leti elitna zasebna šola v Massachusettsu šokirala svet izobraževanja z odpovedjo 20.000 knjižnih enot knjižnične zbirke v zameno za digitalne vire, e-bralnike in televizorje z ravnim zaslonom.

Slika 7: Smo šolski knjižničarji na poti izumrtja? (Vir: <http://www.scholastic.com/browse/article.jsp?id=3757441>.)

Reakcija je bila takojšnja. Več o članku ne bom zapisala. Predstavljam pa si, da bi se tudi v našem šolskem in knjižničarskem okolju razvila podobna burna razprava o tej temi. Če sem v vas zbudila radovednost, kar je pravzaprav tudi bil moj namen, se bo treba podati v virtualni svet in članek poiskati. Po eni strani smo menda "na poti do izumrtja", po drugi strani pa se v našem poklicu dogaja nekaj zelo zanimivega.

Viri

Sliderocket. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://www.sliderocket.com/>.

Prezi. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://prezi.com/>.

GlogsterEdu. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://edu.glogster.com/>.

Pinterest. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://pinterest.com/>.

Spletna stran bloga Let`s meet by a book. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://letsmeetbybook.blogspot.com/>.

Spletna stran bloga Potovanja širijo obzorja. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://travel-broadens-slov.blogspot.com/>.

Are Librarians Still Important?. Pridobljeno 7. 9. 2012 s spletne strani: <http://www.scholastic.com/browse/article.jsp?id=3757441>.

- > **Nevenka Mandelj**, predmetna učiteljica slovenščine in višja knjižničarka, je zaposlena na Osnovni šoli Litija.
Naslov: Cesta komandanta Staneta 2, 1270 Litija
Naslov e-pošte: nevenka.mandelj@guest.arnes.si